

הוכן עיני כולל עיון הדף

ת.ד. 43087, הר נוף, ירושלים 91430

טל/פקס 6515004 • daf@dafyomi.co.il

שבת דף קלה.

מהיכן אנחנו יודעים שבאופנים דלהלן דמילה אפי' בשמיני אינה דוחה שבת? [תוד"ה ולא].

נולד כשהוא מהול	אנדרוגינוס	ספק בן ז' או בן ח' נולד בין השמשות	
דכתיב "ערלתו"	דכתיב "ערלתו" - במילת קטן	מסברא ¹ וקרא אסמכתא	לר"י
מסברא ²	דכתיב "ערלתו"		לא"נ הראשון
דכתיב "ערלתו"	לא בעי קרא ³		לא"נ השני

מה דין נולד כשהוא מהול, האם צריך להטיף ממנו דם ברית?

אליבא דבית הלל	אליבא דבית שמאי	
לא צריך להטיף	צריך להטיף	לתנא קמא
	צריך להטיף (ונחלקו בגר שנתגייר כשהוא מהול) ⁴	לר' שמעון בן אלעזר
	צריך להטיף (ונחלקו אם מחללים עליו את השבת) ⁵	לר' אלעזר הקפר

מה דין נולד כשהוא מהול, האם מחללים עליו את השבת? [תוד"ה מכלל].

אליבא דבית הלל	אליבא דבית שמאי	
	לכו"ע אין מחללין	לתנא קמא
	לרב יוסף: לדברי הכל מחללין - דודאי ערלה כבושה היא	לרש"י: לתנא קמא ⁶
	לרבה: לדברי הכל אין מחללין - דספק ערלה כבושה היא	לתוס': לר' שמעון בן אלעזר ⁷
אין מחללין	מחללין	לר' אלעזר הקפר

¹ ביארו התוס', דלא צריך לזה פסוק, דפשיטא שלא יחללו עליו שבת - היכא שיש לנו ספק אם הוא בכלל בר חיוב מילה. וכן לגבי נולד בין השמשות, ודאי שלא ידחה שבת, דעדיף שתדחה מצות "שמיני" בשב ואל תעשה - מאשר יחלל שבת בידי מספק.

² דפשיטא שרק הטפת דם ברית לא דוחה שבת.

³ דאדרבה לחדש שחייב במילה הוצרך ר' יהודה (לקמן קלז). לקרא "המול לכם כל זכר" (בראשית יז: י), ודריש "כל זכר" לרבות אנדרוגינוס, ורבנן לא ס"ל לדרשא זו וצריכים את הפסוק ללמוד אחר, וממילא אין ריבוי לאנדרוגינוס.

⁴ כגון ערבי מהול, שב"ש אומרים שצריך להטיף ממנו דם ברית ובי"ה אומרים שאין צריך. וכתבו התוס' (בד"ה לא), שלפ"ז משמע שיותר יש צורך למול נולד כשהוא מהול מאשר גר שנתגייר מהול, ואי"כ להלכה אליבא דרב כתי"ק שנוולד שהוא מהול ל"צ להטיף ממנו דם ברית - כ"ש שגר שנתגייר כשהוא מהול לא צריך. ואי"כ קשה על הבה"ג שפסק שגר שנתגייר כשהוא מהול כן צריך למולו. ותירצו התוס', דמ"מ מוכח כסברתו מסוגיא דיבמות. ומצד הסברא יש ליישב, דהכא גז"כ מיוחדת ד"ערלתו" לפטור קטן שהוא מהול.

⁵ שב"ש ס"ל מחללין עליו את השבת ובי"ה ס"ל שאין מחללין עליו את השבת.

⁶ לרש"י, דעת ת"ק לא נזכרה בברייתא (ובודאי אין זה ת"ק דהברייתא הקודמת, דהוא ודאי ס"ל שאין מחללין), ומנסה הגמ' ללמוד מדברי ר' אלעזר הקפר מה סברת ת"ק דידיה.

⁷ לדעת תוס', הוא הת"ק שעליו מדברת הגמ' ואומר "מכלל דת"ק סבר דברי הכל מחללין" - דכיון דס"ל לרשב"א שלדברי הכל צריך להטיף דם ברית, מסתמא גם ס"ל שלדברי הכל גם מחללין עליו את השבת - כיון שהוא ודאי ערלה כבושה. (ועי' מהרש"א).

הוכן עי"י כולל עיון הדף

ת.ד. 43087, הר נוף, ירושלים 91430
טל/פקס 6515004 • daf@dafyomi.co.il

שבת דף קלה:

מי שאין אמו טמאה לידה, כיוצא דופן או נכרית שילדה ולמחר נתגיירה, מה דינו בדלהלן?

מתי נימול, והאם מחללין עליו שבת?	
נימול מיד, ואין מחללין עליו את השבת	לרב אסי / ולרב חמא
מלין לשמונה ומחללים ²	לחד מאן דאמר ¹ ולתנא קמא דברייתא

באופנים דלהלן מתי נימול לאחד ומתי נימול לשמונה?

נימול לאחד	נימול לשמונה		
קנה מגוי שפחה וולדה עמה	קנה שפחה כנענית מעוברת ³ וילדה אצלו	לת"ק	מקנת כסף
כשלקחו ב' אנשים זה את השפחה וזה את עוברת ⁴	קנה שפחה כנענית מעוברת והטבילה וילדה אצלו	לר' חמא	
למ"ד קנין פירות לאו כקנין הגוף: כשלקח שפחה לעוברת ⁶	קנה שפחה אפי' לא הטבילה ונתעברה וילדה אצלו ⁵	לת"ק	יליד בית
למ"ד קנין פירות כקנין הגוף: קנה שפחה על מנת שלא להטבילה ונתעברה וילדה אצלו ⁷	קנה שפחה והטבילה ונתעברה וילדה אצלו	לר' חמא	

¹ דהיינו או רב הונא או רב חייא בר רב.

² כן הסיקה הגמ' לדעתם, שנחלקו בזה. ר"ל, שמי שסובר שמחללין עליו את השבת סובר שמלין לשמונה, ומי שסובר שאין מחללין סובר שמלין מיד, ולא כהו"א שלכו"ע מלין לשמונה (דהיינו שכו"ע דלא כרב אסי).

³ נחשב הולד מקנת כסף, כיון שהיה במעי אמו בשעה שקנאה לשפחה - ואז גם הוא נקנה.

⁴ ובאופן זה אפי' אם הטביל אדון השפחה את האם לפני הלידה - נימול הבן לאחד, כיון שאין לבעל העובר חלק באמו, ואינו דומה לדין ישראל שנאמר בו "המול לכם". ופירש"י דאה"י יכל להעמיד גם כאן בקנה אדם אחד מגוי שפחה מעוברת, רק שלא הטביל את אמו קודם הלידה - שאז לר' חמא נימול לאחד. אלא שרצה לאשמועין חידוש יותר גדול, דאפי' היכא שהטביל את אמו, אם זה לקח את האם וזה את העובר - נימול לאחד. (אמנם ע' בתוד"ה כגון).

⁵ והגם שפחה זו אינה טמאה לידה - בכל אופן הדין שנימול לשמונה, וזה דלא כרב אסי הסובר שדוקא אם אמו טמאה לידה נימול לשמונה. אולם ר' חמא החולק על ת"ק וס"ל שדוקא באופן שטבלה אמו אז נימול לשמונה, הוא ס"ל כרב אסי דכל שאין אמו טמאה לידה נימול לאחד.

⁶ פ"י, הוקשה לגמ' לדעת ת"ק לא בעינן להטביל את השפחה קודם הלידה כדי שיהיה נימול לשמונה, א"כ בכל אופן שלקח את האם מעוברת נימול לשמונה, ואיך יתכן א"כ לילד בית שנימול לאחד. ועל זה תירצה הגמ', שמייירי באופן שקנה את האם רק בשביל עוברת, אבל אין לו שום חלק באם - אלא רק שהולד יהיה שלו, ובאופן זה מצד אחד נחשב לילד בית - כיון שזכות הלקוח בולד הוא מכח אמו, ומצד שני נימול לאחד כיון שסו"ס אין ללוקח חלק באם ואינו דומה לולד הנולד לישראל.

⁷ ובאופן זה גם ת"ק מודה שאינו דומה לנולד לישראל, כיון שתמיד תשאר אצלו כנכרית גמורה - ולא יחול על האם חיוב מצות.